

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti'nde yargı organı, tarihsel olarak hiçbir dönemde tam anlamıyla bağımsız ve tarafsız bir işleyişe sahip olamamış, Cumhuriyet dönemi boyunca yargı organlarının iktidarların doğrudan ya da dolaylı etkisine maruz kalması, yoğunluğu belirli dönemlere göre değişiklik gösterse de yapısal bir süreklilik arz etmiştir.

Günümüzde yargının bağımsızlığına yönelik tartışmaların en güncel örneği, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu hakkında yürütülen yargı süreci olmuştur. Ancak bu örnek, yalnızca son halkadır. Anayasa Mahkemesi (AYM) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarına rağmen Osman Kavala, Can Atalay, Selahattin Demirtaş, Yüksel Yalçınkaya hakkında verilen kararlar başta olmak üzere, gazeteciler, siyasetçiler, akademisyenler ve sivil topluma yönelik siyasi saiklerle yürütülen soruşturmalar göz önüne alındığında Türkiye'de son yıllarda yargı bağımsızlığı ciddi biçimde iflas etmiştir.

Ancak yargı bağımsızlığına ilişkin yaşanan derin sorunların son dönemde daha da vahim hale gelmesi, bu sorunun yalnızca partisel ya da dönemsel bir mesele olarak ele alınmasını haklı göstermemektedir. Aksine, Cumhuriyet dönemine dair yargı pratiğine bakıldığında, meselenin yapısal düzeyde, devletin hukukla olan ilişkisini belirleyen bir siyaset kültürü meselesi olduğu görülmektedir. Bu çerçevede, yargı alanında yaşanan krizler, yalnızca mevcut iktidarın ya da geçmiş iktidarların politik tercihlerine indirgenmeden, daha derinlikli bir biçimde, Türkiye'de yargı erkini belirleyen normatif, yapısal ve siyasi sınırların tartışılmasını gerektirmektedir.

27 Mayıs 1960 darbesi sonrasında kurulan Yüksek Adalet Divanı ile siyasal meşruiyet dışı yollarla kurulan yargı organları marifetiyle yargılama faaliyeti hukukilikten uzaklaştırılmıştır. Yine 12 Mart ve 12 Eylül dönemlerinde askeri vesayetin tahakkümünde şekillenen süreçler, yargının siyaset karşısındaki bağımsızlığının askıya alındığını göstermiştir.

1990'lı yıllarda özellikle OHAL Bölgesindeki illerde yaşanan zorla kaybetme, faili meçhul cinayetler ve işkencelere yönelik etkin soruşturmaların yürütülmemesi ağır mağduriyetlerin yaşanmasına ve cezasızlık pratiğinin yaygınlaşmasına neden olmuştur. 28 Şubat sürecinde ise hâkim ve savcılara Genelkurmay Başkanlığı'nda brifingler verilmesi ve siyasi partilere kapatma davaları yargının siyaseti doğrudan şekillendirmeye yönelik işlev kazandığı yeni bir evreyi başlatmıştır.

2000'li yıllara gelindiğinde, 367 kararı ve AK Parti'ye açılan kapatma davası Anayasa Mahkemesi'nin ve yargının siyasi krizleri derinleştirdiği birer örnek olarak tarihe geçmiştir. 2007 sonrasında ise Ergenekon, Balyoz, KCK gibi yargılamalarda yaşanan geniş ölçekli tutuklu yargılamalar ile ceza usul hükümlerinin ihlal edildiğine dair şikayetler, kamuoyu vicdanında rahatsızlık oluşturmuş örneklerdendir.

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan hain darbe girişiminden sonra yapılan yargılamalarda “kanunsuz suç ve ceza olmaz” ilkesi, “müddei iddiasını ispatla mükelleftir” ilkesi, lekelenmeme hakkı ihlal edilmiş, kamu çalışanları toplu ihraçlarla işlerinden atılmış ve adeta gidin “suçsuz olduğunuzu ispat edin” denilmiştir.

Gelinen noktada, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusundaki sorunların yalnızca güncel değil, tarihsel ve sistematik bir karakter taşıdığı açıktır. Bu durum, hukuk devleti ilkesini zedelediği gibi Hâkimler ve Savcılar Kurulu’nun yapısı ve işleyişi başta olmak üzere, yargının örgütlenme biçimi, hakimlik teminatı, yüksek yargı üyelerinin seçimi, hakim ve savcı alımında uygulanan sınavların usulü üzerine derinlemesine bir değerlendirme yapılmasını elzem kılmaktadır.

Bu çerçevede, Cumhuriyet dönemi boyunca yaşanan yargısal süreçlerde yaşanan anayasal, yasal ve yapısal sorunların ve siyasi müdahalelerin ayrıntılı biçimde araştırılması, adil yargılanma hakkı başta olmak üzere anayasal güvencelerin ne denli işlevsizleştirildiğinin ortaya konulması ve gelecekte benzer ihlallerin önüne geçilmesine yönelik reform alanlarının belirlenmesi amacıyla, Anayasa’nın 98’inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104. ve 105’inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz. **13.05.2025**

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
Grup Başkanvekili

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

GEREKÇE

Özgürlükçü, çoğulcu ve katılımcı bir demokrasinin ön koşulu olan hukuk devleti, yalnızca anayasa metinlerine ilişkin normatif ilkelerle değil, bu ilkelerin pratikte uygulanabilirliğiyle de anlam kazanmaktadır. Zira hukuk devleti, ancak hukukun üstünlüğünün sağlandığı, keyfi yönetimin önlendiği, yargının bağımsız işleyişle çalıştığı, temel hak ve özgürlüklerin güvencede olduğu bir düzende mümkün olabilir. Bu bağlamda kuvvetler ayrılığının temel taşı olan ve hukuk devletinin merkezinde yer alan yargı bağımsızlığının tesis edilmesi; kurumsal olarak yasama ve yürütme karşısında yargının statüsünün bağımsız olmasının yanında her bir hâkimin vicdanıyla ve hukuka olan sadakatiyle karar verme yükümlülüğünü de içermektedir.

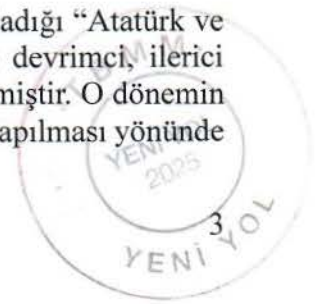
Cumhuriyet dönemi boyunca Türkiye’de yargı bağımsızlığı ne yazık ki hiçbir zaman tam anlamıyla tesis edilememiş, yargının işleyişi ve siyasal sistem içerisindeki konumu, çoğu zaman iktidar ilişkilerinin etkisiyle şekillenmiştir. Siyasi iktidarlar değişmiş, anayasa ve yasalar yeniden yazılmış olsa da yargı, neredeyse tüm dönemlerde iktidarın meşruiyet aracına dönüşerek adaletin tarafsız bir dağıtıcısı olma sıfatından ziyade devletin siyasi hedefleri doğrultusunda yaptırımların ve tasfiyelerin aracı olmuştur.

Türkiye’de yargı bağımsızlığına ilişkin sorunların iktidara gelen siyasi partiye göre derinleştiği iddia edilebilse bile, ülkenin yakın tarihi bu sorunların belli siyasi parti kimliklerinin de ötesinde siyaset ve yönetim kültürüne ilişkin kronik bir sorun olduğunu ortaya koyacak örneklerle doludur. Bu anlamda son zamanlarda yargı bağımsızlığı konusunda mevcut iktidara yönelik eleştiriler kadar bu eleştirilere dönük savunma girişimleri de samimiyet ve tutarlılık taşımaktan uzaktır.

Olağanüstü dönem yargılamalarının ilk örneği İstiklal Mahkemeleridir. Ancak bu yargılamanın olağanüstülüğü ve bunun yarattığı sonuçları, hayatta iken bizzat Atatürk ve İnönü tarafından kaldırılmıştır. Atatürk hayattayken 7 Mart 1927 tarihinde TBMM kararıyla görevlerine son verilmiş, yine Atatürk ve İsmet İnönü tarafından 29 Haziran 1938 tarihinde çıkarılan 3527 sayılı Af Kanunu ile İstiklal Mahkemeleri kararlarının tamamı, bütün sonuçları ile ortadan kaldırılmıştır. Yani olağanüstü yargılama araçları sınırlı dönemler için kullanılmıştır.

27 Mayıs 1960 darbesi sonrasında yaşananlar ise bu süreci kurumsallaştıran bir eşik olmuştur. Dönem seçilmiş siyasetçilerine yönelik yürütülen yargılamalarla tarihe geçmiştir. Keza, Adnan Menderes ve arkadaşları, Yüce Divan sıfatıyla Yargıtay’da yargılanmaları gerekirken, hukuk dışı gerekçelerle darbe sonrasında oluşturulan Yüksek Adalet Divanı adlı özel mahkemede yargılanmış ve mahkûm edilmişlerdir. Bu yargılamalarla yargı sistemli biçimde siyasallaştırılmış, nitekim o dönem Yargıtay üyeliği yapan Vedat Ardahan, 27 Mayıs yanlısı olmasına rağmen, darbenin yargıya müdahalesine karşı çıkarak yayımladığı broşürde yargı bağımsızlığını ve hâkim teminatını savunmuştur.

Bu sürecin yargı üzerindeki etkisini Bülent Ecevit de 1971’de yayımladığı “Atatürk ve Devrimcilik” adlı eserinde de vurgulanmış, “yargı organları geniş ölçüde devrimci, ilerici unsurların elindedir” diyerek mahkemelerin siyasallaştığını açıkça dile getirmiştir. O dönemin hukuk profesörleri, yargılamanın Yüce Divan’da değil, özel bir mahkemede yapılması yönünde

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

açıklamalarda bulunmuş, hatta idamların önünü açacak şekilde geçmişe yürüten kanunların çıkarılmasını meşrulaştırmışlardır.

Yassıada'daki özel mahkemenin tabii hâkim ilkesini ihlal ettiği, sanıkların beraat etme ihtimalinin en baştan imkânsız kılındığı, sanık savunmalarının okunmaksızın karar verildiği bugün artık belgelerle sabittir. Mahkeme başkanı olarak Yargıtay Başkanı Recai Seçkin'in atanması istenmiş, ancak Seçkin, böyle bir mahkemenin hukuki meşruiyeti olmadığını belirterek görevi reddetmiştir. Buna karşılık, mahkeme başkanı olan Salim Başol'un "*Sizi buraya tıkan kuvvet böyle istiyor*" ve "*Fazla konuşmayın, savunmanızı yazılı verin*" sözleri, yargılamanın adil yargılanma ilkesiyle hiçbir ilişkisinin bulunmadığını çarpıcı biçimde göstermektedir. Başol'un yargılamayı yönetme biçimi ve sonrasında Anayasa Mahkemesi üyeliği ile ödüllendirilmesi, yargının nasıl siyasal tercihlerle dizayn edildiğini göstermesi bakımından da manidardır.

Recai Seçkin'in 6 Eylül 1960 tarihli adli yıl açılış konuşmasında ifade ettiği "*Yargı bağımsızlığı, hâkimin yalnızca hukuk esasları ve vicdanı ile karar vermesidir*" şeklindeki ilke, bugün dahi geçerliliğini koruyan temel bir ilkedir. Seçkin, hâkimin yürütmenin etkisiyle verdiği kararın "*zulüm belgesi*" olacağını ifade etmiş, yargı bağımsızlığına yapılan müdahalelerin toplumsal güveni zedeleyeceğini vurgulamıştır. Ne yazık ki 27 Mayıs sonrası kurulan ve adeta bir infaz heyeti gibi işleyen Yüksek Adalet Divanı, bu ilkelere aykırı biçimde hareket etmiş, yargının tarafsızlık ilkesini kökten sarsmıştır.

1971 askeri muhtırasının ardından yargının yeniden siyasal saiklerle şekillendirildiği görülmektedir. Sıkıyönetim mahkemeleri, sol muhalefetin tasfiyesinde kullanılmış; askeri savcıların iddianameleri siyasi manifestolara dönüştürülmüş, yargının hukuktan ziyade siyasi ideolojiye bağlı hale getirildiğini açıkça ortaya koymaktadır.

1980 darbesi sonrasında bu tablo daha da derinleşmiş; yargı, açık bir şekilde askeri vesayet rejiminin parçası haline gelmiştir. Devlet Güvenlik Mahkemeleri ve Askeri Mahkemeler, hukuk devleti ilkesini ihlal eden ve on binlerce yurttaşın özgürlüğünü keyfi biçimde kısıtlayan yapılar olarak işlemiştir. Bu mahkemelerde sanıkların işkence altında alınan ifadelerle mahkum edilmesi, uzun tutukluluk süreleri ve savunma haklarının sistematik biçimde kısıtlanması, Türkiye'de adil yargılanma hakkının ciddi şekilde çiğnendiğini göstermektedir.

1980'lerde başlayan ve özellikle 1990'lı yıllarda OHAL bölgesinde yoğunlaşan faili meçhul ve zorla kaybetme olayları ile işkencelere yönelik etkin soruşturmaların yürütülmemesi adaletin tecelli etmesini engellemiş ve cezasızlık pratiğinin yaygınlaşmasına neden olmuştur.

28 Şubat süreci ise yargı bağımsızlığının ağır yara aldığı diğer önemli bir dönem olmuştur. Dönemin savcıları, siyasi bildiri niteliğindeki iddianameleri basın açıklamalarıyla kamuoyuna sunmuş, hakim ve savcılar Genelkurmay'a çağrılarak "*irtica brifingleri*" ile yönlendirilmişlerdir. Bu süreç, kuvvetler ayrılığı ilkesine ağır darbe vurmuş; yargının yürütmenin ve askeri vesayetin müdahalesine ne denli açık hale geldiğini göstermiştir.

2000'li yıllara gelindiğinde, yargı bağımsızlığı sorunu özellikle 2007 yılında yaşanan Cumhurbaşkanlığı seçimi krizi, Anayasa Mahkemesi'nin vermiş olduğu 367 kararıyla zirveye ulaşmıştır. Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın lafzı ve ruhu ile çelişen bir şekilde, Cumhurbaşkanı seçilebilmesi için Meclis Genel Kurulu'nda en az 367 milletvekilinin hazır

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

bulunması gerektiğine hükmetmiştir. Bu yorumla, fiilen Meclis'in çalışmasının engellenmesi ve seçimlerin yapılamaması sonucunu doğuran karar, hukuk güvenliği ilkesine ve yasama organının işleyişine doğrudan müdahale anlamı taşımaktadır. Benzer şekilde açılan AK Parti kapatma davası, yargının bu kez doğrudan siyasi parti sistemine müdahale etmesiyle sonuçlanmış, parti kapatma gibi demokrasilerde istisnai uygulanması gereken bir yöntemin ideolojik saiklerle gündeme getirilmesi, hukuk devleti açısından vahim bir örnek teşkil etmiştir.

Ardından gelen süreçte Ergenekon, Balyoz, KCK gibi yargılamalarda yaşanan geniş ölçekli tutuklu yargılamalar ile ceza usul hükümlerinin ihlal edildiğine dair şikayetler kamuoyu vicdanında rahatsızlık oluşturmuş örneklerdendir.

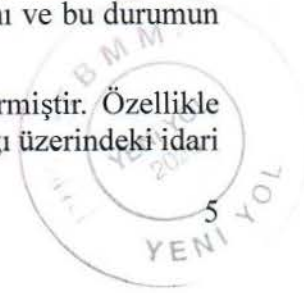
15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan hain darbe girişiminden sonra yapılan yargılamalarda "kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkesi, "müddei iddiasını ispatla mükelleftir" ilkesi, lekelenmeme hakkı ihlal edilmiş, kamu çalışanları toplu ihraçlarla işlerinden atılmış ve adeta gidin "suçsuz olduğunuzu ispat edin" denilmiştir.

Özellikle de 2017 Anayasa Değişikliği ile hükümet sisteminin parlamenter sistemden Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine dönüşümü ile yargı bağımsızlığı ile kuvvetler ayrılığı üzerinde önemli etkileri olmuştur. Nitekim güçlü denetim ve denge mekanizmalarının neredeyse yok edilmesi ile yargı fonksiyonunun büyük ölçüde Cumhurbaşkanınca belirlendiği bir sistem oluşturulmuştur. Yargının kontrolünü de elinde tutan bir Cumhurbaşkanının tek başına yürütme yetkisine sahip olduğu ve parlamentonun sınırlayıcı bir gücünün bulunmadığı düşünüldüğünde hukuk devleti ilke ve kurallarına uymak, Cumhurbaşkanının tercihlerine bağlı hale gelmiştir.

Bugün itibarıyla, iflas eden yargı, iktidarın taleplerine göre karar veren, hukuku uyguladığı vakit iktidarın rahatsız olacağı endişesiyle tüm hukuksuzluklara göz yuman bir hale dönüşmüştür. Bugün çoğu hakim ve savcı, "kanunlara ve vicdanlarına" göre değil, "iktidarın istek ve ihtiyaçlarına" göre karar vermekte, vatandaşlarımız ise yargıya olan güvenlerini tamamen kaybetmiştir. Öte yandan, AİHM ve AYM kararlarına karşı yerel mahkemelerin uymama eğilimidir. Türkiye'nin 2023 ve 2024 yıllarında aldığı Osman Kavala, Selahattin Demirtaş, Can Atalay, Yüksel Yalçınkaya kararı gibi örneklerde AYM ve AİHM kararının uygulanmaması, yürütmenin yargı üzerindeki etkisinin kurumsallaşmasının en somut ve vahim göstergelerindendir.

Cumhuriyet tarihi boyunca oluşan bu tablo, yargı reformlarının salt normatif değil, aynı zamanda kurumsal yapıların siyasal etkiden arındırılması amacıyla köklü bir değişimi zorunlu kıldığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, yargının siyasal iktidarlara ilişkisi ve yargı bağımsızlığının uluslararası standartlara uygunluğu tartışmalarında, Avrupa Konseyi bünyesinde faaliyet gösteren Venedik Komisyonu'nun değerlendirmeleri de hayati bir önem taşımaktadır. Komisyon'un 6-7 Aralık 2024 tarihli "Türkiye Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun Oluşumu ve Üyelerinin Seçilme Usulüne İlişkin Görüşü" bu açıdan son derece dikkat çekicidir. Venedik Komisyonu, 2017 anayasa değişikliği ile parlamenter sistemden başkanlık sistemine geçilmesi sonrasında HSK'nın yapısında yürütme organının etkisinin arttığını ve bu durumun yargı bağımsızlığı açısından ciddi bir tehdit oluşturduğunu vurgulamaktadır.

Komisyon ayrıca HSK'daki doğal üyelik sistemine de eleştiri getirmiştir. Özellikle Adalet Bakanı ve Bakan Yardımcısı'nın Kurul'da yer alması, yürütmenin yargı üzerindeki idari

Mehmet Emin EKMEN

Mersin Milletvekili

DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

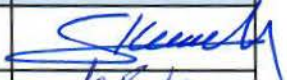
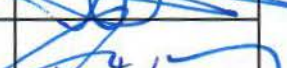
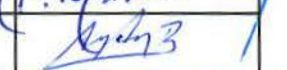
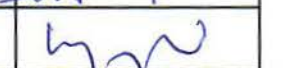
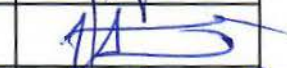
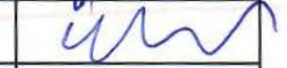
ve disiplinler denetimini pekiştirmekte; yargı etiği, tarafsızlık ve bağımsızlık ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Komisyon, bu üyelerin HSK'dan çıkarılması, HSK başkanının tarafsız ve üyelerce seçilmiş bir isim olması, yargı üyelerinin işlevsel dokunulmazlıklarının güvence altına alınması, disiplin soruşturmalarının siyasi gerekçelerle değil, objektif kriterlerle yürütülmesi gibi bir dizi reform önerisinde bulunmuştur.

Tüm bu örnekler, Türkiye'de yargı bağımsızlığının bir sistem sorunu olduğunu; yapısal ve kurumsal reform ihtiyacının ertelenemez hale geldiğini göstermektedir. Bu sebeple, TBMM çatısı altında kurulacak bir komisyonla; tarihsel süreçte adil yargılanma hakkının ihlal edildiği örneklerin belgelerle ortaya konması, siyasi vesayet, yürütme etkisi ve ideolojik yönlendirmelere açık hale gelen yargı kararlarının analizi, anayasal ve yasal çerçevenin yetersizliklerinin belirlenmesi, yargı bağımsızlığının güvence altına alınması için yapılması gereken anayasal, yasal ve kurumsal reformların tespiti amacıyla kapsamlı bir araştırma yapılması gerekmektedir.

Tüm bu nedenlerle, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bu konuda yapacağı kapsamlı bir araştırma, anayasal güvence altında bulunan ancak uygulamada büyük ölçüde aşınmış olan yargı bağımsızlığını ve tarafsızlığını yeniden tesis etme yönünde önemli bir adım olacaktır. Bu araştırma, kurumsal güvencelerin güçlendirilmesi ve demokratik hukuk devleti ilkesinin gereği olarak adalet mekanizmasının tarafsız bir zemin üzerine inşa edilmesi bakımından zorunlu ve acil bir görevdir.

13.05.2025 Tarihli 24 Sayılı Meclis Araştırma Önergesi!

SN	MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
1	SADULLAH KISACIK	ADANA	
2	İDRİS ŞAHİN	ANKARA	
3	MESUT DOĞAN	ANKARA	
4	SADULLAH ERGİN	ANKARA	
5	ŞERAFETTİN KILIÇ	ANTALYA	
6	CEMALETTİN KANİ TORUN	BURSA	
7	MEHMET ATMACA	BURSA	
8	SEMA SİLKİN ÜN	DENİZLİ	
9	ERTUĞRUL KAYA	GAZİANTEP	
10	NECMETTİN ÇALIŞKAN	HATAY	
11	BÜLENT KAYA	İSTANBUL	
12	DOĞAN DEMİR	İSTANBUL	
13	ELİF ESEN	İSTANBUL	
14	HASAN KARAL	İSTANBUL	
15	MEDENİ YILMAZ	İSTANBUL	
16	MUSTAFA KAYA	İSTANBUL	
17	BİROL AYDIN	İSTANBUL	
18	MUSTAFA BİLİCİ	İZMİR	
19	İRFAN KARATUTLU	KAHRAMANMARAŞ	
20	HASAN EKİCİ	KONYA	
21	MEHMET EMİN EKMEN	MERSİN	
22	SELÇUK ÖZDAĞ	MUĞLA	
23	MEHMET KARAMAN	SAMSUN	
24	CEM AVŞAR	TEKİRDAĞ	

ÖZET GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti'nde yargı organı, tarihsel olarak hiçbir dönemde tam anlamıyla bağımsız ve tarafsız bir işleyişe sahip olamamış, Cumhuriyet dönemi boyunca yargı organlarının iktidarların doğrudan ya da dolaylı etkisine maruz kalması, yoğunluğu belirli dönemlere göre değişiklik gösterse de yapısal bir süreklilik arz etmiştir. Oysaki hukuk devleti ilkesinin temel dayanağı olan yargı bağımsızlığı, demokratik sistemin işleyişi ve temel hak ve özgürlüklerin korunması açısından hayati bir öneme sahiptir. Ne var ki, Cumhuriyet tarihi boyunca yargı, kimi zaman yürütmenin etkisi altında kalmış, kimi zaman siyasal iktidarların vesayeti altına girmiş; kimi zaman da ideolojik kamplaşmaların ve baskıların aracı haline gelmiştir.

Günümüzde yargının bağımsızlığına yönelik tartışmaların en güncel örneği, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu hakkında yürütülen yargı süreci olmuştur. Ancak bu örnek, yalnızca son halkadır. AYM ve AİHM kararlarına rağmen Osman Kavala, Can Atalay, Selahattin Demirtaş ve Yüksel Yalçınkaya gibi isimler hakkında verilen kararlar, hukuk devleti ilkesinin sistematik biçimde ihlal edildiğini açıkça ortaya koymaktadır. Gazetecilere, siyasetçilere, akademisyenlere ve sivil toplum temsilcilerine yönelik olarak siyasi saiklerle yürütülen soruşturma ve kovuşturmalar ise bu tabloyu daha da ağırlaştırmaktadır. Tüm bu gelişmeler, Türkiye'de yargı bağımsızlığının son yıllarda ciddi biçimde zedelendiğini, hatta büyük ölçüde işlevsiz hale geldiğini göstermektedir.

Ancak yargı bağımsızlığına ilişkin yaşanan derin sorunların son dönemde daha da vahim hale gelmiş olması, bu sorunun yalnızca partisel ya da dönemsel bir mesele olarak ele alınmasını haklı göstermemektedir. Aksine, Cumhuriyet dönemine dair yargı pratiğine bakıldığında, meselenin yapısal ve kurumsal düzeyde, devletin hukukla olan ilişkisini belirleyen bir siyaset kültürü meselesi olduğu görülmektedir. Bu çerçevede, yargı alanında yaşanan demokratik ve hukuki krizler, yalnızca mevcut iktidarın ya da geçmiş iktidarların politik tercihlerine indirgenmeden, daha derinlikli bir biçimde, Türkiye'de yargı erkini belirleyen normatif, yapısal ve siyasi sınırların tartışılmasını gerektirmektedir.

Gelinen noktada, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusundaki sorunların yalnızca güncel değil, tarihsel ve sistematik bir karakter taşıdığı açıktır. Bu durum, hukuk devleti ilkesini zedelediği gibi Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun yapısı ve işleyişi başta olmak üzere, yargının örgütlenme biçimi, hakimlik teminatı, yüksek yargı üyelerinin seçimi, hakim ve savcı alımında uygulanan sınavların usulü üzerine derinlemesine bir değerlendirme yapılmasını elzem kılmaktadır.

Amacımız, geçmişte yaşanan hak ihlallerinden ders çıkararak benzer sorunların tekrarını önlemek ve Türkiye'de bağımsız, tarafsız, şeffaf ve adil bir yargı sisteminin inşasına katkı sağlayacak anayasal, yasal ve yapısal reform alanlarını tespit etmektir. Toplumun her kesiminde adalet duygusunu güçlendirecek bir yargı düzeninin kurulması, hukuk devleti ilkesinin hayata geçirilmesi açısından kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Bu çerçevede, Cumhuriyet dönemi boyunca yaşanan yargısal süreçlerde ortaya çıkan anayasal, yasal ve yapısal sorunların ve siyasi müdahalelerin ayrıntılı biçimde araştırılması, adil yargılanma hakkı başta olmak üzere anayasal güvencelerin ne denli işlevsizleştirildiğinin ortaya konulması ve gelecekte benzer ihlallerin önüne geçilmesine yönelik anayasal, yasal ve yapısal reform alanlarının belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.